

GEÇMİŞTEN GELECEĞE BİR HAZİNE: AFET ARŞİVLERİ

Ahmet Demir, H. Gürhan İlgen

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Dumlupınar Bulvarı Üniversiteler Mahallesi No:159 Çankaya/Ankara

(ahmet.demir@afad.gov.tr)

ÖZ

Hayatın her alanında olduğu gibi “*geçmişini bilenler*” geleceğe daha güzel yön verirler. Afet yönetiminin en temel öğelerinden birisi de hiç kuşkusuz “*afet geçmişini bilmek*” tir. Afet geçmişini bilmek ise; ancak, her an ve her yerden ulaşılabilen, düzenli, sayısal ve canlı bir “*Afet Arşivi*” ile mümkündür. Afet arşivleri; geçmişte meydana gelmiş afetler, afetlerin yoğun olarak yaşandığı yerleşim birimleri ve afetlerde yaşanmış tecrübelerin gelecek kuşaklara aktarıldığı birer hazinedir.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) arşivinde; **yapı ve kamu tesislerini** etkileyen/etkileyebilecek durumdaki, olmuş/muhtemel heyelan, kaya düşmesi, su baskını, çığ vb. afet olayları nedeniyle **15.638** yerleşim birimi için yaklaşık **30.000** adet **Jeolojik Etüt Raporu**; deprem, yangın, hortum, sel vb. afet olayları nedeniyle **26.660** yerleşim birimi için çok fazla sayıda **Hasar Tespit Raporu** ile üniversiteler, İller Bankası ve özel mühendislik bürolarınca imar planına esas olmak üzere hazırlanmış yaklaşık **36.000** adet Jeolojik, Jeolojik-Jeoteknik Etüt ve Mikrobölgeleme Etüt Raporu mevcut olup, bu raporlara istinaden afetlerde olarak belirlenen ve hak sahibi olarak kabul edilen yaklaşık **350.000** ailenin yeni yerleşim yerine yerleştirilmesiyle ilgili yaklaşık **20.000** adet **Yer Seçimi Protokolü** bulunmaktadır.

AFAD arşivindeki ilk afet etüt raporu; **Jeolog Dr. F. ZİMMERMANN** tarafından, Balıkesir’in Ayvalık-Edremit ilçelerinde, 06.10.1944 tarihinde meydana gelen depremin incelenmesi sonucunda, 20.06.1945’de düzenlenmiştir. Arşivdeki **ilk yerli jeolojik etüt raporları**; 1953 yılında **Sema BABAÇ** ve 1954 yılında **Rukiye ERTUĞRUL** adlı jeologlarca düzenlenmiştir.

Arşivde kâğıt ortamında bulunan, Jeolojik Etüt Raporları ile Yer Seçimi Protokolleri 2007 yılında, İmar Planına Esas Jeolojik-Jeoteknik Etüt ve Mikrobölgeleme Etüt Raporları ve Hasar Tespit Raporları ise 2012 yılında sayısal ortama aktarılmıştır.

Bu verilerden, **6.443** yerleşim birimi için düzenlenen jeolojik etüt raporu eki kroki/paftalardaki afete maruz bölge sınırları, Afete Maruz Bölgelerin Koordinatlandırılması Projesi (AMB), İmar Planına Esas Jeolojik, Jeolojik-Jeoteknik Etüt ve Mikrobölgeleme Etüt Raporları eki yaklaşık **250.000** Yerleşime Uygunluk Haritası ise Türkiye Afete Duyarlı Yerleşime Uygunluk Sistemi Projesi (TADYUS) kapsamında sayısallaştırılması (vektörizasyonu) ilgili çalışmalar büyük oranda tamamlanmıştır.

Oluşturulan bu sayısal veriler, ülkemizin Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi (AYDES)’e entegre hale getirilecek, bu konuda çalışma yapan araştırmacı ve/veya karar verici mekanizmaların kullanımına açılacaktır. Böylece kullanıcılar, bu verilere istedikleri yerden, kolay ve hızlı bir şekilde ulaşabilecek, sorgulama ve istatistiksel analizler yapabilecek, istedikleri alanların afet tehlikeleri ile yerleşime uygunluk durumları hakkında bilgiler elde edebileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Afete Maruz Bölge, Jeolojik Etüt Raporu, Yerleşime Uygunluk.

PAST AND FUTURE TREASURE: DISASTER ARCHIVES

Ahmet Demir, H. Gürhan İlgen

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Dumlupınar Bulvarı Üniversiteler Mahallesi No:159 Çankaya/Ankara

(ahmet.demir@afad.gov.tr)

ABSTRACT

As in all areas of life, “those who know the past” give a better direction to the future. One of the most basic elements of disaster management is undoubtedly “knowing the disaster history”. To know the disaster history; But it is possible with a regular, numerical and lively “Disaster Archive” that can be accessed at anytime and anywhere. Disaster archives are a treasure trove of past disasters, disaster-affected settlements and disaster experiences.

There are approximately 30,000 Geological Survey Reports for 15,638 settlements affected by disasters such as landslide, rock-fall, flood, avalanche affecting buildings and public facilities in the archive of the Disaster and Emergency Management Authority (AFAD). There are also numerous Damage Assessment Reports for 26.660 settlements in AFAD archives due to disasters such as earthquakes, fire, hoses and floods. These reports have been prepared with universities, public partners and private engineering office to be the basis for the development plan and they are approximately 36.000. According to these reports, there are 20,000 Site Selection Protocols related to the disposal of 350,000 families who are disaster victims and who are entitled to settle in the new settlement.

The first disaster study report in the AFAD archive It was prepared by F. ZİMMERMANN on June 20, 1945 as a result of the earthquake in Balıkesir's Ayvalık -Edremit districts on June 6, 1944. First domestic geological survey reports in the archive; it was prepared by Sema BA-BAC in 1953 and Rukiye ERTUĞRUL in 1954.

The reports in the paper environment were converted into electronic documents between 2007 and 2012. The geographical survey report for the 6.443 settlement units has been digitized within the scope of the Coordination of Disaster-affected Areas Project (AMB). The digitization of 250,000 settlement compatibility maps continues under the Turkish Disaster Sensitive Settlement Compliance System Project (TADYUS).

These numerical data will be made compatible with AYDES software which is the Disaster Management and Land Support System of our country and will contribute to researcher and / or decision maker working in this field. Thus, users will be able to access these data easily and quickly from anywhere they want, to make inquiry and statistical analyzes, to obtain information about disaster hazards and availability for settlement.

Keywords: *Disaster Zone Exposure, Geological Survey Report, Settlement Compliance.*